

DATOS IDENTIFICATIVOS

Aspectos didácticos e organizativos da educación especial

Materia	Aspectos didácticos e organizativos da educación especial			
Código	O05G120V01934			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Fernández del Río, Ana Belén			
Profesorado	Fernández del Río, Ana Belén			
Correo-e	afdel.rio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O título desta materia é orixinario do Título de Mestre, especialidade de Educación Especial, aprobada polo Real Decreto 1440/1991 (B.O.E., DE 11 de outubro). Tamén son orixinarios os seus contidos. Ambas, materia e contidos, son recuperados como materia optativa para o Grao de Educación na Mención de Educación Especial. Dáse a circunstancia de que esta mención no citado Grao é única nas 50 Universidades españolas que imparten este título. Con ela trataríase de acceder ao coñecemento dos modelos didácticos e organizativos relacionados coas necesidades educativas especiais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural

B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais
C3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións
C4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12
C8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
C9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan
C18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade
C19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación
C21	Coñecer e saber exercer as funcións de titor e orientador en relación coa educación familiar no periodo 6-12
C22	Relacionar la educación con el medio, y cooperar con las familias y la comunidad
C61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma
C62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
A1 Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil e Primaria	A1 A5	B1 B6	C1 C2 C8 C18 C21	D2 D5 D6
A2 Capacitar aos docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva	A2		C1 C3 C9	D1 D6 D13
A3 Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos	A3	B3	C4 C6 C21	D13 D17 D19 D22
A4 Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles	A3	B4	C7 C22 C61	D10 D12 D18
A5 Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia	A3	B9 B11	C9 C22	D3 D9 D15 D16 D21

A9 Coñecer a organización das escolas de educación infantil e Primaria a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	A3	B11	C1 C19	D1 D8 D14
A11 Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos nos estudantes	A3 A4	B1 B11	C9 C22 C62	D2 D9 D17
A12 Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan os colexios de educación infantil e Primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	A3	B12	C1 C22	D6 D7 D8 D13

Contidos

Tema	
1. O contexto da Educación Especial.	-
2. Principios reguladores da Educación Especial.	-
3. Principais necesidades educativas específicas.	-
4. Modalidades didácticas para a atención ás necesidades educativas especiais.	-
5. As Adaptacións do Currículo nos diferentes niveis curriculares.	-
6. Modalidades organizativas para a atención ás necesidades educativas específicas.	-
7. Estrutura organizativa para atender a diversidade.	-
8. Os profesionais da Educación Especial.	-
9. A organización de recursos materiais na Educación Especial.	-
10. A familia e a comunidade educativa como axentes de integración.	-

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	4	6
Lección maxistral	8	16	24
Aprendizaxe colaborativa	6	12	18
Estudo de casos	4	8	12
Presentación	6	16	22
Traballo tutelado	16	32	48
Resolución de problemas de forma autónoma	2	17	19
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.

Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
---	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.	10	A1 B1 C1 D1 A2 B3 C2 D2 A3 B4 C3 D5 A4 B6 C4 D6 A5 B11 C6 D7 B12 C7 D8 C8 D9 C9 D10 C18 D12 C19 D13 C21 D14 C22 D15 C61 D16 C62 D17 D18 D19 D21 D22
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	15	A1 B4 C3 D1 A2 B6 C6 D6 A3 C7 D7 A4 C8 D8 A5 C19 D10 D12 D13 D16 D17

Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	A2 B1 A3 B4 A4 B6 A5 B11 B12	C1 C2 C4 C6 C7	D1 D2 D5 D6 D7
				C8 C9 C19 C22 C61 C62	D8 D12 D13 D14 D15 D16 D18 D21
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.	15	A1 B1 A2 B3 A3 B4 A4 B6 A5 B9	C1 C2 C3 C4 C6 C7 C8 C9 C18 C19 C21	D1 D3 D6 D7 D8 D9 D13 D16 D17 D18 D21
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.	15	A1 B1 A2 B4 A3 B9 A4 B12 A5	C1 C3 C6 C8 C21	D1 D2 D5 D6 D8 D13 D14 D16 D18 D21
Exame de preguntas obxectivas	Proba con base nos coñecementos fundamentais da materia	30	A1 B1 A5 B4 B11	C3 C4 C8 C21 C22	D1 D6 D8 D13 D14 D16

Outros comentarios sobre a Avaliación

MODALIDADE DE AVALIACIÓN CONTÍNUA/ALUMNADO ASISTENTE:

- As probas de avaliación contínua, tanto presenciais como telemáticas, realizaránse sempre dentro do horario asignado ás aulas lectivas da materia.
- Enténdese por alumnado asistente aquel que segue con regularidade ás clases (mínimo un 80%).
- Os grupos colaborativos terán os mesmos compoñentes para todas as actividades grupais e formaranse de entre o alumnado asistente en grupos de 5 alumnos/as, os membros de cada grupo deben de elixir un portavoz que será o único encargado/a de subir a actividade a plataforma moovi sen esquecer indicar os datos de todos os integrantes do grupo.
- Para superar a materia será preciso acadar como mínimo o 50% da puntuación en cada un dos subapartados da parte práctica e o 50% da parte teórica. É dicir: son criterios sumativos entre sí e nunca poderán sumarse se nalgún deles non se acada o mínimo establecido.

Parte práctica (subapartados):

- 10% Aprendizaxe colaborativa (é necesario obter 0.5 para poder sumar dun máximo de 1)
- 15% Estudo de casos (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Presentación (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Traballo tutelado (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Resolución de problemas de forma autónoma (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)

Parte teórica:

- 30% Exame de preguntas obxectivas (é necesario obter 1.5 para poder sumar dun máximo de 3)

MODALIDADE DE AVALIACIÓN GLOBAL/ALUMNADO NON ASISTENTE:

- A elección da modalidade de avaliación global suporá a renuncia á avaliación continúa. O alumnado non asistente deberá contactar a inicio de curso co docente da materia vía e-mail optando por unha avaliación global. Aquel alumnado que non cumpra o requisito de asistencia mínima (en torno ó 70%-80% das clases teórico-prácticas) pasará a ser considerado alumnado non asistente, optando por unha avaliación global.

- As probas de avaliación global realizaránse sempre na data oficial do exame para cada oportunidade de avaliación dentro do periodo de probas oficiais marcado no calendario académico de cada curso.

- Enténdese por alumnado non asistente aquel que non asiste con regularidade ás clases (falta máis dun 20%).

- Este alumnado fará todos os traballos de xeito individual e a data de entrega será a mesma que para o alumnado presencial.

- A avaliación deste alumnado farase de igual xeito que a do alumnado presencial.

- Para superar a materia será preciso acadar como mínimo o 50% da puntuación en cada un dos subapartados da parte práctica e o 50% da parte teórica. É dicir: son criterios sumativos entre sí e nunca poderán sumarse se nalgún deles non se acada o mínimo establecido.

Parte práctica (subapartados):

- 10% Aprendizaxe colaborativa (é necesario obter 0.5 para poder sumar dun máximo de 1)
- 15% Estudo de casos (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Presentación (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Traballo tutelado (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)
- 15% Resolución de problemas de forma autónoma (é necesario obter 0.75 para poder sumar dun máximo de 1.5)

Parte teórica:

- 30% Exame de preguntas obxectivas (é necesario obter 1.5 para poder sumar dun máximo de 3)

CONVOCATORIA DE xullo:

- As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

DATAS DOS EXAMES:

- As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo datas exames.

PROGRAMA PIUNE (PAT):

"En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)"

CURSO PONTE:

"Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para alumnado do curso ponte garantindo, en todo caso, a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para alumnado do curso ponte ou profesionais en exercicio.□

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lozano, J., Cerezo, M. C., y Alcaraz, S., **Plan de atención a la diversidad**, Alianza Editorial, 2015

Moya, E.C.; moya, J.M. & El Homrani, M., **El aula inclusiva. Condiciones didácticas y organizativas**, 8 (3), 2015

Bibliografía Complementaria

AA.VV, **La intervención en educación especial: propuestas desde la práctica**, CCS, 2006

Arnaiz, P y Escarbajal, A., **Aulas abiertas a la inclusión**, Dykinson, 2021

Castillo-Briceño, C, **Posicionando la educación inclusiva: Una forma diferente de mirar el horizonte educativo**, 39(2), 123-152, 2015

Del Mar Bernabé, M., Alonso, V., y Bermell, M. Á., **Evolución de la terminología relacionada con la atención a la diversidad a través de las diferentes reformas legislativas en España**, 70(1), 79-96, 2015

Echeíta, G, **Inclusión y exclusión educativa. De nuevo** □voz y quebranto, 16 (2), 99-118, 2013

Guasp, J. J. M., Ramón, M. R. R., y De la Iglesia Mayol, B., **Buenas prácticas en educación inclusiva**, 34(1), 31-50, 2016

Ministerio de Educación, **Actuaciones de Éxito en las Escuelas Europeas**, 2011

Rojas, G. A. S., **De la anomalía a la discapacidad, una larga historia de exclusión social: de la muerte, al destierro y el repudio, a la inclusión educativa**, 3(1), 2016

Sola, T.; López Urquizar, N. Cáceres, M.P., **Perspectivas didácticas y organizativas de la Educación Especial**, Grupo Editorial Universitario, 2006

Salimbeni, O, **Escuela y Comunidad: participación comunitaria en el sistema escolar**, 17, 2011

Seijo, D, **Educación especial, competencias docentes para atención de alumnos con necesidades específicas de apoyo educativo: formación y recursos didácticos**, Port-Royal Ediciones, 2008

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).